

Истиффор айтишни кўпайтириш

20:15 / 22.04.2017 8412

Қуръони каримнинг бир нечта оятлари ва ҳадиси шарифларда истиффор айтиш Аллоҳ таолонинг фазли билан ризқнинг кенгайишига сабаб экани айтилган.

Қуръони каримда Ҳуд алайҳиссаломнинг қавмига қарата шундай хитоб қилгани келтирилади:

“Эй қавмим, Парвардигорингиздан мағфират сўрангиз, сўнг Унга тавба қилингиз. Шунда У Зот устингизга осмондан ёмғир қуйдиради ва куч-қувватларингизга яна куч-қувват қўшади” (Ҳуд, 52).

Яъни: эй қавмим, Раббингиз Аллоҳга ширк амаллар ва қилган гуноҳларингиздан истиффор айтинглар. У Зотга ихлос билан тавба қилинглар. Шунда Аллоҳ сизларнинг ризқингизни кенг, ишларингизни осон ва хотирингизни жам қилади. Истиффорда бардавом бўлиш устларингизга раҳмат ёмғирининг тинимсиз суратда ёғилишига сабаб бўлади. Шу сабабдан куч-қувватларингизга янада куч-қувват қўшилади ва бойликларингиз зиёда бўлади.

Заҳҳок айтади: “Од қавмида уч йил кетма-кет қурғоқчилик бўлгач, Ҳуд алайҳиссалом уларга: “Эй қавмим, Парвардигорингиздан мағфират сўрангиз, сўнг Унга тавба қилингиз. Шунда У Зот устингизга осмондан ёмғир қуйдиради ва куч-қувватларингизга яна куч-қувват қўшади”, деди” (Ибн Асокир ривояти).

Мужоҳид “қувватларингизга қувват қўшади” оятини “фарзандларингизни янада кўпайтиради” деб тафсир қилган (Ибн Жарир, Ибн Мунзир, Ибн Абу Ҳотим ва Ибн Абу Шайба ривояти).

Бундан келиб чиқадики, кўп истиффор айтиш ризқ келишининг осонлашиши, мушкilot ва муаммоларнинг ҳал бўлиши ва бараканинг тушишига сабаб бўлар экан.

Қуръони каримнинг бошқа сурасида Нуҳ алайҳиссалом тилидан шундай дейилади:

“Ва мен: “Парвардигорингиздан мағфират сўранглар, албатта У ўта Мағфиратли бўлган Зотдир. (Шунда) У Зот устларингизга осмондан ёмғир қуйдиради ва сизларга мол-дунё, бола-чақа билан мадад беради ҳамда сизларга боғу бўстонлар (ато) қилади ва сизларга оқар дарёлар (ато) қилади”, дедим” (Нух, 10-12).

Яъни, Нух алайҳиссалом қавмига деди: эй қавмим, сизлар Раббингиз Аллоҳга гуноҳларингиз учун истиғфор айтинглар ва ихлос билан У Зотга тавба қилинглар. Шунда Аллоҳ устларингизга баракали ёмғир ёғдиради. Бойлик ва фарзандларингизни кўпайтиради. Турли хил мевалар берувчи боғу бўстонларни, ўсимлик ва дарахтларнинг ўсиб-унишига сабаб бўлиши учун оқар дарёларни пайдо қилади. Бу эса, яхшилик, файз ва бараканинг кўпайишига омил бўлади.

Ибн Касир тафсирида айтади: “Яъни, агар сизлар Аллоҳга ҳақиқий тавба қилсангиз, истиғфор айтсангиз ва У Зотга итоат этсангиз, ризқингиз кўпаяди. Аллоҳ осмоннинг баракасидан устингизга ёмғир ёғдиради. Ернинг баракасидан ўсимликлар ва турли набототларни ундириб чиқаради. Сизларга кўп фарзанд ва бойликлар ато қилади. Шунингдек, Аллоҳ сизларга турли мевалари бор ва ўртасидан дарёлар оқиб турувчи гўзал боғлар ато қилади”.

Қавм дунё ҳаётига берилган бўлиб, мол-дунё ва фарзандларни жуда яхши кўрар эди. Шу сабаб Нух алайҳиссалом уларни мана шу йўл билан имонга ва Аллоҳга итоат этишга чақирмоқда.

Айтилишича, узоқ йиллар давомида қилинган даъватларни қабул этмай, ўзларига юборилган пайғамбарларни ёлғонга чиқаришгач, Аллоҳ таоло Нух алайҳиссалом қавмига қурғоқчилик юбориб, аёлларини туғмас қилиб қўяди. Шундан сўнг, агар имон келтирсалар, Аллоҳ уларга яна фаровонлик ато қилиб, бошларидаги оғир кунларни кетказиши маълум қилинади.

Ҳасан Басрий раҳматуллоҳи алайҳнинг олдида бир киши қурғоқчиликдан шикоят қилиб келганида, у зот унга: “Истиғфор айтгин!” деб маслаҳат берди. Бошқа одам келиб камбағаллик, яна бошқаси фарзандларининг камлиги, тўртинчиси эса, ерининг унумдорлиги паст эканидан шикоят қилиб келганида, Ҳасан Басрий уларнинг барчаларини кўп истиғфор айтишга амр қилди. Шунда Робийъ ибн Субайҳ: “Сизнинг олдингизга турли тоифадаги одамлар келиб, ҳар хил масалада шикоят қилишган бўлсаларда, уларнинг ҳаммасини истиғфор айтишга буюрдингиз. Бунинг сабаби нима?” деб сўради. Унинг саволига жавоб сифатида Ҳасан Басрий

рахматуллоҳи алайҳ юқоридаги оятни ўқиб берган экан (“Тафсийрул қуртубий”, “Тафсийрун насафий”, “Тафсийрул кашшоф”).

“Тафсийрун Насафий” китобида: “Истиғфор Аллоҳнинг мағфират қилишини сўрашдир. Агар истиғфор айтувчи кофир бўлса, куфрдан истиғфор айтади. Агар истиғфор айтувчи осий мўмин бўлса, гуноҳларидан истиғфор айтади”, дейилган.

Имом Қуртубий: “Ушбу ва Ҳуд сурасидаги оятлар истиғфор ризқ келиши ва кўп ёмғир ёғишига сабаб эканига далолат қилади”, деган.

– Абдуллоҳ ибн Аббос розийаллоҳу анҳу айтади: Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам дедилар: “Кимки истиғфор (айтиш)ни кўпайтирса, Аллоҳ у (банда) учун ҳар қандай ғам-ташвиш ва тангликдан чиқиш йўли (пайдо) қилиб, уни ўзи ўйламаган томондан ризқлантиради” (Абу Довуд, имом Аҳмад, имом Табароний, Насоий “Сунанул кубро”да, Ҳоким “Мустадрак”да ривоят қилган. Бошқа ривоятда: “Ким ўзига (кўп) истиғфор (айтиш)ни лозим тутса...” дейилган).

Ҳадисда айтилишича, қайси бир банда ихлос билан кўп истиғфор айтса, Аллоҳ таоло уни ғам-ташвиш ва муаммолардан чиқаради. Юмушларини осон қилиб, у бандани ўзи кутмаган, хаёлига келтирмаган томонидан ҳалол йўл билан ризқлантиради.

Мўмин банда сабабсиз бирор муаммо ва қийинчиликка дуч келмайди. Бунинг асосан иккита сабаби бор. Биринчиси, Аллоҳ қайси бир бандани яхши кўрса, уни мусибат билан синайди. Бу синовдан чиройли сабр билан чиқиб кетган банданинг гуноҳлари кечиради, имони зиёда бўлади, қалби покланади ва Аллоҳ наздидаги даражаси кўтарилади.

Мўмин кишининг мусибатга учрашининг иккинчи сабаби эса, гуноҳ-маъсиятдир. Маъсиятга қўл урган мўминнинг гуноҳи кечирилиши учун Аллоҳ унга раҳм қилади. Мана шу дунёнинг ўзида жазосини олиб, покланиши учун унга дард, машаққат ва ғам-ташвиш бериб синайди. Иккала ҳолатда ҳам мўмин банда чиройли сабр қилиши, кўп бора Аллоҳ таолога истиғфор айтиши, У зотдан гуноҳларини авф этишини сўраши лозим. Шунда банда машаққатлардан фориғ бўлиб, ажр-савобга эришади ва ўзи ўйламаган тарафдан келадиган ризққа сазовор бўлади.

Юқоридаги ояти карималарнинг бирида (Талоқ сурасининг 2-Зоятлари) Аллоҳ таолога тақво қилган бандалар ўзлари ўйламаган тарафларидан ризқланишлари айтилган бўлса, ушбу ҳадисда Аллоҳга ихлос билан

истиғфор айтган бандаларнинг ризқлари кутилмаган жойдан етказилиши маълум қилинмоқда. Бу эса чин қалбдан Аллоҳга истиғфор айтиш тақводорликнинг бир кўриниши эканини англатади.

– Жаъфар айтади: Менга отам бобомдан Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг шундай деганларини ривоят қилган: “Кимга Аллоҳ бир неъмат берса, бас, Аллоҳга ҳамд айтсин! Кимнинг ризқи кечикса, бас, Аллоҳга истиғфор айтсин! Кимнинг бошига бирон кулфат тушса, бас: “Лаа ҳавла ва лаа қуввата иллаа биллаҳ” десин!” (Байҳақий “Шуъабул иймон”да ривоят қилган).

Ушбу ҳадисда Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи ва саллам мўминларни дунё ҳаётига оид уч муҳим нарсалардан хабардор қилмоқдалар. Банда бирон неъматга эришганда, ризқининг келиши кечикканда ва бирон мусибатга учраганда қандай йўл тутиш лозимлигини таълим бермоқдалар.

“Кимга Аллоҳ бир неъмат берса, бас, Аллоҳга ҳамд айтсин!”

Қайси бир банда Аллоҳнинг неъматини қўлга киритса, неъматни бергани учун Аллоҳга ҳамду сано айтсин. Шунда у неъматнинг ҳаққини адо қилган, куфрони неъматдан сақланган ва ўша неъматнинг кўпайиши ва давомли бўлишини таъминлайдиган ишни қилган бўлади.

Суҳайб ибн Синон розийаллоҳу анҳу Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламдан ривоят қилади: “Мўминнинг иши қизиқ. Унинг ҳар бир иши хайрлидир. Бу нарса фақат мўминга хосдир. Агар унга хурсандчилик етса, бунга шукр қилади. Бу унинг учун яхшидир. Агар унга бирон мусибат етса, унга сабр қилади. Бу ҳам унинг учун яхшидир” (Имом Муслим ривояти).

Ушбу ҳадисда мўминларни Аллоҳга доимий суратда ҳамд айтиб юришга ажойиб суратда тарғиб қилинмоқда: “Кимга Аллоҳ бир неъмат берса, бас, Аллоҳга ҳамд айтсин!” Бир ўйлаб кўрайлик, қайси бир банда Аллоҳнинг неъматига сазовор бўлмаган?! Қайси бир банда ҳар куни, ҳар соатда, ҳар бир дақиқа ва сониядан Аллоҳнинг неъматларидан фойдаланмайди?!

Биз неъмат деганда, кўпроқ кўп миқдорда моддий бойлик, юқори мансаб ёки шу каби катта нарсаларни тушунадиган бўлиб қолганмиз. Аслида ушбу ҳаётга келишимиз, имонга мушарраф бўлишимиз, ер, сув, ҳаво, баданимиз ва аъзоларимиз соғломлиги – ҳамма-ҳаммаси Аллоҳнинг неъматлари саналади. Ким буларни инкор қила олади?! Демак, биз мўминлар берган неъматлари учун доимо Аллоҳ таолога ҳамд айтишимиз ва ўша неъматларни У Зот рози бўладиган тарзда ишлатишимиз лозим.

“Кимнинг ризқи кечикса, бас, Аллоҳга истиғфор айтсин!”

Қайси бир банданинг ризқида танглик пайдо бўлса, ризқининг келиши маълум сабабларга кўра кечикса, у банда Аллоҳ таолога ихлос билан кўп истиғфор айтсин. Шунда Аллоҳ уни машаққатлардан чиқариб, ўзи ўйламаган тарафдан ризқлантиради.

“Кимнинг бошига бирон кулфат тушса, бас: “Лаа ҳавла ва лаа қуввата иллаа биллаҳ” десин!”

Қайси бир банда мусибатга учраса, иши оғирлашса, машаққатлар гирдобига тушиб қолса, “лаа ҳавла ва лаа қуввата иллаа биллаҳ” калимасини кўп айтсин. Шунда Аллоҳ унга енгиллик беради.

Мазкур калима “Аллоҳдан ўзгада куч ва қувват йўқдир” маъносини англатади. Ушбу ҳадисга мувофиқ ушбу калиманинг маъносини қуйидагича ифодалаш мумкин: “Эй Аллоҳим, Сендан ўзга куч ва қувват эгаси йўқдир. Сен барча нарсага Қодирсан. Менинг бошимга тушган ғам-андухлар ва муаммоларни кетказиш, уларни даф қилишга ҳам Қодирсан. Эй Аллоҳим, мени қийинчиликлардан қутқар, нажот бер. Мен фақат Ўзингдангина мадад сўрайман!”

Ушбу калималар банданинг мусибатлари енгиллашишига сабаб эканини ҳаётий воқеа мисолида кўриб ўтамиз. Ибн Аббос розийаллоҳу анҳу ривоят қилади: “Авф ибн Молик ал-Ашжаъий келиб: “Эй Расулуллоҳ, душманлар ўғлимни асир олишди. Онаси эса ўзини қўярга жой тополмаяпти!” деди. Шунда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам: “Сен ва хотинингга “лаа ҳавла ва лаа қуввата иллаа биллаҳ”ни кўп айтишларингни буюраман”, дедилар. У иккиси мазкур калималарни кўп айтишди. Натижада душман ғофил қолиб, ўғли озод бўлиб келди. Устига-устак отасининг олдида бир тўда қўйларни ҳайдаб ҳам келди” (Ибн Мардавайҳ ривояти).